

eventueel in metalen toestellen als vetextractiemiddel gebruikt, en van den arts, die het zijn patiënten laat inademen. Bij voorschrijven zou een toevoeging „trichlooraethyleen, zuurvrij” wellicht aanbeveling verdienen.

Laboratorium der Kon. Pharmac. Handelsvereniging.

Amsterdam, April 1923.

D. VAN OS.

Ik merk hierbij op, dat juist met het oog op de wenschelijkheid, een zeer zuiver bestendig praeparaat te gebruiken, de firma KAHLBAUM een bijzonder gezuiverd trichlooraethyleen, *chloryleen* genaamd, in den handel brengt, en waarschijnlijk is het praeparaat van MERCK voor therapeutische doeleinden ook zeer zuiver.

Amsterdam, April 1923.

E. LAQUEUR.

CITRAAT VOOR BLOEDTRANSFUSIE.

Ten gerieve van hen, die bloedtransfusies verrichten, kan ik niet nalaten eenige opmerkingen te maken bij den raad van COHEN TERVAERT, uitsluitend neutraal citraat te gebruiken. Ik heb vroeger stollingsproeven verricht, toen mij bleek, dat 2 pCt. citraat het bloed niet onberispelijk vloeibaar houdt. Ik vond, dat $2\frac{1}{2}$ pCt. citraat onbeperkt lang bloed vloeibaar houdt, 2 pCt. citraat $\frac{1}{2}$ —2 uren, afhankelijk van goed roeren e.a. kleinigheden. *Onbepaald te vertrouwen was alleen het $2\frac{1}{2}$ pCt. citraat.* Thans heb ik dezelfde stollingsproeven herhaald met sterk zuur citraat en met neutraal. Ik vond:

2 pCt. citraat flink zuur: stolling na enkele uren.

2 pCt. citraat neutraal: evenzoo stolling in dien tijd.

2 $\frac{1}{2}$ pCt. citraat opzettelijk flink zuur genomen: geen stolling, ook niet na 2 maal 24 uren.

Aangezien ik deze proeven nam met kleine hoeveelheden bloed en vroeger groote (van een lijder aan uraemie therapeutisch genomen) hoeveelheden onderzocht, besluit ik: kleine hoeveelheden bloed blijven enkele uren, grootere soms zeer kort (afhankelijk van goed roeren e.a. kleinigheden) vloeibaar met 2 pCt. citraat; onbeperkt betrouwbaar is alleen het $2\frac{1}{2}$ pCt. citraat. *De reactie van het praeparaat heeft geen invloed.* Ook het door COHEN TERVAERT afgekeurde praeparaat van denzelfden apotheker heeft de stolling enkele uren belet. De stollingsgrens ligt bij 2 pCt. citraat, de maximale hoeveelheid ten opzichte van den ontvanger bedraagt 3 pCt. 1). Er is dus niets tegen $2\frac{1}{2}$ pCt. te nemen. De gynaecologische kliniek te Gent beveelt in het *Vlaamsch Geneesk. Tijdschr.* van 1 Maart, no. 5, aan $2\frac{1}{2}$ pCt. citraat.

Voor de *theorie* der bloedstolling heeft ook de geringe invloed der reactie van aan bloed toegevoegde zouten beteekenis, voor de *transfusie* is het alleen de vraag, of een neutrale reactie het gebruik eener lagere concentratie mogelijk maakt. Dat is niet het geval, want 2 pCt. neutraal werkt minder dan $2\frac{1}{2}$ pCt. flink zuur. Mijn proef *klopt* met de geheele literatuur, die aangeeft, dat 2 pCt. is de *stollingsgrens*. Met 2 pCt. *kan het dus juist nog* en het spreekt van zelf, dat overschrijden van de stollingsgrens beter waarborg geeft. Anderen nemen dan ook wel 2 pCt., maar gebruiken eenige overmaat. Wie raad geven wil voor de transfusie, moet zich afvragen: was de *mislukking* bij COHEN TERVAERT aan de reactie te wijten? Neen,

1) Vijf gram natriumcitraat mag men intraveneus den mensch toedienen. Gebruikt men 100 cm³ citraat 2.5 pCt., d. i. eerst noodig voor 1 Liter in te spuiten bloed (een hoeveelheid, die men wel nimmer overschrijden zal), dan gebruikt men slechts 2.5 gram citraat. In STORM VAN LEEUWEN'S *Indrukken van een studiereis naar America* vindt men die maximaaldosis van 5 gram aangegeven niet alleen, doch ook op bldz. 156 zelfs 3 pCt. citraat, d. i. 0.3 pCt. in het bloed, als volkomen geoorloofd.

want ook het neutrale 2 pCt. is niet onbeperkt betrouwbaar. Op de concentratie moet, wat de transfusie betreft, de nadruk gelegd worden en de zorg voor den zuurgraad mag men zelfs verwaarloozen. Onvoldoende concentratie veroorzaakt mislukking of gevaar voor embolie.

Utrecht, 27 April 1923.

E. H. B. VAN LIER.

SEPTIMOTONIE.

Op bldz. 1829 van het vorig nummer beschrijft ELZAS het verschijnsel der diepe nasolabiaalplooien bij lijdens aan maagzweer en vermeldt, dat hij in de hem ten dienste staande literatuur dit verschijnsel niet beschreven vond. Het verschijnsel schijnt niet zoo onbekend te zijn, als ELZAS meent, getuige het feit, dat M. MATTHES het beschrijft in zijn „*Lehrbuch der Differentialdiagnose innerer Krankheiten* (III. Auflage 1922)“ als typisch voor pylorusstenose. „Sie haben eine trockene, wenig sukkulente Haut und sehr stark ausgeprägte Nasolabialfalten — Magenfalten, wie man direct zu sagen pflegt. Nur manche schwer Diabetesranke sehen meiner Erfahrung nach ähnlich aus“.

Geldermalsen, 30 April 1923.

F. M. G. DE FEYFER.

BEDE OM HULP.

Collega's Spoorwegartsen!

In het *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* van 24 Maart 1923 werd door KOETSER, als voorzitter der Vereeniging van Spoorwegartsen, een bede om hulp geplaatst ten behoeve van de weduwe van een Duitschen collega, die vele jaren lid onzer vereeniging was. Bijdragen te zenden aan mijn adres.

Mijn verwachting, dat mijn brievenbus te klein zou blijken, is bitter teleurgesteld. Nog niet ten volle *f* 50.— kwam tot nu toe binnen. Dat is toch te gering van onze bijna 400 leden. Ik waag het daarom nog eens met aandrang KOETSER's bede om hulp te herhalen, hopende, dat, wie dit leest, dadelijk zijn postwissel zal klaarmaken. Niet uitstellen, dan wordt het zoo licht vergeten!

Zeist,

L. W. H. TJEENK WILLINK.

1 Mei 1923.

Penningmeester der Vereeniging van Spoorwegartsen,

GELDELIJKE STEUN VERZOCHT.

Geachte collegae,

Bij den penningmeester van het ondersteuningfonds kwam voor eenigen tijd een verzoek om ondersteuning in van een bejaarde dame, *dochter* van wijlen een geneesheer. Het reglement van het ondersteuningfonds laat echter dergelijke hulp niet toe; alleen behoeftige geneeskundigen, weduwen en minderjarige weezen mogen geholpen worden. Een bezoek, door ondergeteekende aan deze dame gebracht, overtuigde hem, dat bescheiden hulp in dit geval *zeer, zeer gewettigd* is.

Mag uw bedelmonnik u zijn nap eens voorhouden? Werp er gerust uw gave in, gaarne zal de penningmeester de nap ledigen en voor een, naar zijn meening, doelmatige hulp voor de vraagster zorgen.

Haarlem, 27 April 1923.

L. C. VAN DER MEULEN,

v. Eedenstraat 26

Postgiro 23846.
